

713.
C A R I E
CONSVMTAE TIBIAE
NOTABILIS IACTVRA,

SVB

FELICIORI EMPIRIA, NATVRAE
MAXIME BENEFICIO, RESTITVTA,

CVIVS

CONSIDERATIONEM MEDICAM HISTORICO-DOGMATICAM,

P R A E S I D E

GEORG. FRIDER. SIGWART

PHILOSOPHIAE ET MEDIC. DOCT. CHIRVVG.
ET ANATOM. PROF. PVBL. ORDINAR.

FACVLTATIS MEDIC. SENIORE

ET DECANO,

PRO GRADV DOCTORIS RITE CAPESSENDO
SPECIMINIS LOCO EXHIBVIT

A V T O R

AVGVST. THEODORVS BROTBECK,

HEIDENHEIMENSIS,

DIE MAII ANNO MDCCLVI.

T V B I N G A E,
L I T E R I S S C H R A M M I A N I S.

C A R I E
CONSVMTAE TIBIAE
NOTABILIS IACTURA

SUB
FELICIORI EMPIRIA NATVRAE
MAXIME FENICIO RESTITVTA

EMPIRIA *haud raro*, NATVRA *semper*,
superant ARTEM.

CONSIDERATIONEM MEDICAE ET PHILOSOPHICAM

FRIDER. SIGWART

PHILOSOPHIAE ET MEDICAE DOCT. CHIRVRO.
ET ANATOM. TRON. IVRIS. ORDINAR.
FACVLTATIS MED. ET CHIRVRO.
ET DECANVS

PRO GRADV DOCTORIS NON CAPESSENDO

A V T O R
AVGVST. THEODORVS BROTBECK

HEIDENHEIMENSIS
DIE VALL. VALL. VALL.

FRIDRICH GARD
LITTERIS SCRAMMANTIS

PRAEFATIO.

Quid sentis B. L. rubrum inspiciens differtationis hujus quod juxta *notabilem tibia cariosa jacturam* considerandam sumo? Nonne hoc, obvertis, thema est *chirurgicum*? quid id ad *Medicinae cultorem*? Atat quid ad alios, respondeo, *Chirurgia*? Nonne, obsecro, *Chirurgia* circa morbos occupatur removendos? Quid ergo *cognitio chirurgica*, si non *medica*? *Medica* verò *Medicos*, hercle! decent condecentque, Dolendum sane est eorum hodiernum multos, qui *Chirurgos* se profitentur, non esse *Chirurgos medicos*, h. e. esse *non Chirurgos*, sed *chirurgastros*, vel alio nomine digniores. Ecquis mecum non dolet, nobilissimam hancce *Medicinae* partem hodie fere ad barbitonsfores solos esse detrufam, qui sapissime nil minùs quàm *Chirurgiam* callent et

Chirurgi sunt, ut asini ad lyras. Hinc ista damna, non privata solum sed et publica, & si non publicis, haud aliis, amplius extirpanda institutis. Quam igitur necessarium est, rebus sic stantibus, *Medicos*, qui alteram *Medicinæ* profitentur partem, huic quoque majorem, quam vulgò fieri solet, navare operam. Turpissimum saltem est, illos rudiores sæpe esse in hac re, quam ipsi haud rarò sunt infimæ notæ *Chirurgastri*. Altera *Medicinæ* pars *Chirurgia* est. Utamque itaque addiscere, eum oportet, qui *Medicinam* addiscere vult non mutilatam. Hæc scientiæ & conscientiæ ratio mihi semper inculcabat *Chirurgiæ* studium cum reliquo *Medicinæ* studio combinare & utrique, quoad licuit, meas consecrare vires. Cum de themate ex alterutra parte speciminis locò elaborandò sollicitus eram, adquiescere tandem in isto volui casu notabili, quem DN. PRÆSES, visitatione rerum medicarum *Nagoltæ* proximè occupatus, expertus est mihiq; obtulit. Hòc sine ut plenam atque completam morbi historiam acciperemus, ad nutum DN. PRÆSIDIS, *Patroni & Præceptoris mei æternum venerandi*, ipsam ægram restitutam ejusque parentes & Chirurgum, qui illam tractaverat, adii & quas potui, morbi circumstantias exactiùs exploravi. Quò factò nullus amplius dubitavi dignum

dignum fore hunc casum, qui communicetur publico. Faxit supremum in coelis numen, ut prima hæc conamina cedant in nominis sui gloriam inque nostros nostrorumque ægrorum usus locupletissimos.

Præcognoscenda.

§. 1.

Id circa quod versatur præsenstractatio, ut ex titulo patet, est *consideratio medica historico-dogmatica*, quâ sistitur *carie consumptæ tibie notabilis jactura, sub felicitiori tamen empiria, naturæ maximè beneficiò, restituta.*

§. 2. *Uusus* hujus (§. 1.) *thematistheoreticus* in propatulo est. Nec minoris momenti ejus est usus *practicus*, si vel solum id ex substrato casu addisceremus, quî fiat, ut *empiria* & *natura* superet *artem*, *illa quidem haud raro, hæc tantum non semper.*

§. 3. Neque politiori dicendi genere exercitatus, neque ad rigorosius philosophicam exhibendam tractationem natus, rem præsentem adgredior. Res dicam, non verba. Dicam eas, quoad licet, *ordinatè & distinctè.* Etiam si PRÆSIDIS *vestigia* assequi non possim, quærere ista tamen licebit in veri nominis *analytico-systematica Medicina.* Quis enim vitio vertet discipuleum optimi Præceptoris ob oculos habere exemplum. Ceterum ut desint vires, tamen est laudanda voluntas.

§. 4. Dictum objectum (§. 1.) haud inutile (§. 2.) hoc (§. 3.) modo tractandum, involvit *partim* historicam *partim* dogmaticam considerationem hujus cariosæ tibie, quoad jacturam

ram suam notabilem & felicem ejusdem restitutionem instituendam.

§. Ab hac (§. 4.) igitur *objecti* præsentis duplici varietate universa *tractatio* in duas abit *partes* principales, quarum *una* sistet *historicam*, *altera* verò considerationem notabilis hujus casus *dogmaticam*.

§. 6. *Ordo* dictarum (§. 5.) *partium* sponte patet. *Historia* hujus morbi supponitur in consideratione ipsius *dogmatica* rite instituenda : justò itaque ordine jam præmittitur

P A R S I.

HISTORIA MORBI SUBSTRATI.

§. 7. *Historica* cujusvis *cognitionis* præcipua fundamenta jacta jam sunt in *Dissert. Præsidis de Tripede Hailerbacensi* §. 9-22.

§. 8. Præfens (§. 6.) *historia* supponit *historiam* *subjecti* sui quoad *temperamentum*, *vitæ genus*, *dietam* & præsertim quoad *morbos prægressos*. Quos articulos demum excipere potest plenior planiorque præsentis morbi *historia*.

§. 9. Hæc ipsa (§. 8.) verò præterea comprehendet præcipua ipsius momenta quæ ex observatione adhuc haberi possunt, quoad hujus morbi *conditionem internam*, *causas*, *symptomata* & *eventus*.

§. 10. Fuit autem (§. 8.) ægra, *Anna Maria Killingerin*, filia *Hailerbacensis* filia, virago an. 22. temperamenti cholericici. Vitæ genere utitur valde laboriosò, dietâ more hujus fortis hominum irregulari, crassâ. Ad erysipelas valde
alios

aliàs erat proclivis. Tributum lunare non solvebat debitò tempore nec justâ copiâ. Quam ob causam etiam sæpissime variis ophthalmiis, cephalalgiiis, frustra lacteâ, &, quod notatu maximè dignum, annò ante hoc infortunium manuum doloribus atrocioribus afflicta erat & eò ipso tempore, quò primus Chirurgus vulnera pedis persanare & consolidare studebat, oculi mox laborabant concitatò humorum affluxu huncque excipiente insigniore ophthalmiâ. Præterea nullos alios morbos notabiliores experta est. Reliquum vitæ curriculum modestum erat atque honestum, ut nulla superesse possit suspicio alicujus infectionis venereæ.

§. 11. Hæc (§. 10.) postquam ante tres & quod excurrit, annos jussu parentum tempore autumnali ære inclementi, humidò, frigidò, linum & cannabem evulserat, vesperi redux doloribus pedis sinistri vehementissimis, lancinantibus, trodentibus & pungentibus à junctura ossis tibiæ ad tarfi articulum usque corripiebatur, subsequente inflammatione & tumore.

§. 12. Hisce (§. 11.) obviam ibant remediis sic dictis domesticis, v. gr: cortice sambuci medianò & farinâ fabarum mediante chartâ cæsiâ adplicatis, eò tamen sinistro effectu, ut post continuam exacerbata inflammationem duo sese offerebant foraminula, unum infra malleolum externum, alterum vero in parte superiori pedis affecti.

§. 13. Suasu ergo (§. 12.) Chirurgi epithemata humida applicabantur, malò semper in pejus ruente. Progressu curationis ubique ineptæ & in integrum annum protractæ sensim

fenfim fenfimque & indies nova foraminula in latere interiori pedis affecti adparebant. Unde alium Chirurgum vocabant, qui verò confusè atque perplexè applicatorum epithematum humidorum continuatione eâdem oberrabat lyrâ.

§. 14. Filia tandem (§. 12. - 13.) ex consilio matris sudorem procurans & dolorum impatiens variisque corporis jactationibus levamen quærens ex improvîso fracturam tibiæ prope hujus extremitatem superiorem experiebatur, sine dolore quidem valde notabili,

§. 15. Noviter accersitus Chirurgus nil sollicitus de complicatâ hac carie, fracturam vulgari modo tractabat. Sub hac medicatione tam in media quàm in inferiore pedis parte prope juncturam tarfi fistulosa quædam ulcera in conspectum veniebant. Postea Chirurgus, antea solus, nunc experientissimi & dexterrimi Physici Dn. LIC. BRECHTI consiliis adjutus, fat multa ad corruptionem cariosam removendam efficacia tentabat. Res tamen ex voto non succedebat, sed dolor punctorius, materia purulenta, oleosa, fætida, fusci & plumbei coloris, indicabant, malum jam altiores egisse radices totamque fere tibiam exesam esse atque corruptam. Hinc statuebatur aliud non superesse auxilium, quàm pedis amputationem. Hanc recusans ægra denuo usum epithematum suafu supra (§. 13.) dictorum Chirurgorum ultra annum continuabat.

§. 16. Accedit tandem tertius Chirurgus Dn. Hainzmann promittens restitutionem, sin ipsi quidem concederent os tibiæ corruptæ eximere. Veniâ ipsi facile datâ operationem

nem

nem is animosè instituebat, factis incisionibus necessariis, unâ juxta longitudinem pedis in parte ejus laterali interna, à genu ad tarsum usque, productâ, alterâ inferius transversim à malleolo interno anteriora versus factâ. Remotis integumentis & ex parte musculis quoque, forcipis subsidiò frustum insigne & 9-10. pollices transversos longum ex tibiæ parte superiore mox emovebat, relicto tamen illius capite. Deinde quicquid corruptum erat per minora fragmenta successive extrahebat. In inferiore tibiæ parte aliqua portio supererat adhuc sana, licet corruptio ex altero latere ad usque malleolum progrediebatur, quem proinde etiam planè extirpabat.

§. 17. Hisce (§. 16.) omnibus peractis vulnera & ulcera mundificantibus solitis adpositòque emplastrò defensivò tractabatur, heroicò potiùs quàm ad artis regulas exquisitiùs compositò ausu. Res interim optimè cessit. Ulcera exsiccabant, fistulæ obliterabantur, laudabile accedebat pus sanie in hanc laudabiliorem indolem mutatâ, reparabantur partes molles, succrescebat tibia, pede denique in integrum restitutò, curatione per semestrem temporis intervallum durante.

§. 18. Finem curationi huic (§. 16. - 17.) rectè imponebat adplicatione *fasciæ circularis obtusæ, s. ascie*, GALLIS *dolore* dictæ, factæ nempe ductibus spiritalibus angustioribus, quibus se distinguit à *repente*, GALLIS *rampant*, quæ rarioribus atque ab invicem remotioribus fieri solet. *vid. cel. HEIST: Chirurg. P. III. C. I. §. IV.* His omnibus addidit infusum medicatum ex tenerioribus pini conis & ligno san-

B

cto,

cto, per aliquot post curationem tempus continuandum.

§. 19. Ut certiores fieremus de hisce (§. 10-18) omnibus præteritò mense februaryò me contuli civitatem Haiterba-censẽm, ut testis eorum esse possem oculatus, ubi observavi pedem illum debitã iterum quantitate, & pristinò robore esse præditum, ut istocum æque bene ac altero saltare, gra-viora pondera sustinere & quosvis difficiles labores rusti-cos subire & perferre possit sine impedimento.

§. 20. Præterea (§. 19.) nunquam ullam amplius dolorem fe hactenus sensisse asserit, perhibens, sese ita habere, ac si nunquam hõc laborasset malò, exceptò solò alicujus ten-sionis sensu circa tibiæ cum tarso, coarticulationem, quò tamen nullatenus impeditur in reliquis, & pedis, & digito-rum pedis, motibus exercendis.

§. 21. Quod ad figuram pedis, in tibiæ parte superiore posteriore vix aliqua tangi potest eminentia à callo ibi re-licta.

§. 22. Ita vero (§. 20. 21.) restituta hæc ægra in hunc us-que diem optime se habet. Menses rite fluunt, justã copiã, conveniente tempore & ordine. Reliqua corporis consti-tutio sana constansque videtur. Qua ratione & unde præ-cipue iterum deperdita succreverit tibia, non observavit Chirurgus.

§. 23. Tantùm de historia substrati morbi (§. 10-22), nunc quoque dogmaticã epicrisi ultrã evolvendi. Succedit itaque ad præscriptum (§. 10.) eundemque justum (§. 11.) tractatio-nis nostræ ordinem illius.

PARS

PARS. II.
 CONSIDERATIO MORBI SUBSTRATI DOGMATICA.

§. 24. Dogmata nostra medica qualiacunque sunt partim theoretica, partim practica. Hæc circa methodum medendi occupantur; ista sunt: partim nosologica, quibus veras & genuinas morborum notiones exquirimus, partim ætiologica quibus eorum causas indagamus, partim symptomatologica, queis morborum effectus expendimus, partim semiologica, ubi signa, partim denique prognostologica, ubi ultimos eorum consideramus eventus, quando à nobis præfagiendum est, num in sanitatem, num in alios morbos, numve in mortem plane abituri sint nobis oblati morbi. Conf: dis: PRÆSIDIS, proxime ventilata, *de polyæmia nosologia in præfat.* & §. II. - 14.

§. 25. Haud equidem jam molior plenam morbi, cujus exemplum exhibet in parte prima communicata historia, doctrinam pathologico - practicam per omnes dictos (§. 24.) articulos ad solitam PRÆSIDIS methodum enucleandam. Id tamen agam, ut præcipua ista momenta ob oculos habens præsentem casum ulteriori examini subjiciam: Hæc sine eò, quò præmissam commemoravi historiam, ordine sequentia quoque propositurus sum.

§. 26. Ante omnia (§. 25.) verò determinandum erit, qualis is fuerit morbus, quò ægra nostra laboravit. Ambiguum videri possët, num *spina ventosa*, an vero *caries*, fuerit. Valde enim congeneres hi sunt morbi. *Cariam* fuisse,

à qua hæc exesa fuit tibia, nullus dubito. Id ut manifestum evadat quædam hic inferenda erunt, de utriusque morbi conditione, & inde petenda unius ab altero differentia.

§. 27. Verboſas sæpe magis eſſe quàm aptas & rebus convenientes multorum Pathologorum locutiones, multis vicibus ad oculos demonſtravit PRÆSES AUDITORI-
BUS ſuis, & in publicis, & privatis ſuis, prælectionibus. Nominatorum (§. 26.) morborum tot tamque diverſæ denominationes & determinationes idem teſtantur luculenter. Nunc enim de *fideratione offium*, nunc de *teredine vid. diſſ: G. W. WEDELII de carie offium. C. I. §. 2.* nunc de *offe vitiato in genere*, v. CELS: *L. III. C. 2.* nunc de *gangræna*, nunc de *cancro offium* v. PANDOLFINI, *Itali, tract. de ſpina ventofa à MERCKLINO editus Norimb. 1674 p. 258. ſqq.* & BONETI *obſervat. I. ſect.* nunc de *corruptione ulcerofa offium*, ut PANDOLFINUS *l. c.* nunc cum ARABIBUS de *ventofitate*, de *ſpina ventofa*, *ſpina ventofitate*, nunc cum GRÆCIS de *Pædarthrocace*, ut MARC. MURET. SEVERINUS in *opere abſceſſibus* conf. MANG. *Biblioth. Med. tract. Tom. 3. L. 13. p. 659.* nunc de *mortificatione offium*, *Von der Erſterbung der Knochen.* v. ESCHENB. *Chir. §. 145.* nunc de *carie in genere*, nunc de *carie offium in ſpecie* v. HEIST. *Chir. P. I. a. V. C. VIII. §. III.* promiſcue loquuntur. Prætereo alia diverſiſſima nomina extra Latium & inter nos quoque uſitata.

§. 28. Ex omnibus citatis (§. 27.) denominationibus uſitator est *cariei* terminus, quò inſuper ſatis apte exprimitur,

mor-

morbus, quem volunt. Desumpta nempe hæc est denomi-
natio à *carie* in lignis à vermiculis vel aliò modò arrosis ero-
sisque, quorum similitudinem quandam referunt ossa hóc
morbò correpta, utpote quæ solutis disjectisque, quibus
alias cohærent, particulis solò affrictu in pulverem fari-
seunt & innumeris foraminulis perforata conspiciuntur;
v. G. W. WEDELII *Patbol. med. p. m.* 108. Perinde verò
est, utrum à carendo, vel aliunde dicatur, satis est, tum de
vetustate, tum de exesione lignorum, prædicari, hinc &
ossium.

§. 29. *Spina* verò *ventosa* (§. 26.) minùs usitatè dicitur, &
speciem potiùs quandam dicit *cariei*, quàm ipsam universali
nomine designat, scilicet *cariem internam* h. e. ab interiori-
bus ad exteriora partium durarum progredientem. Procul
dubio hoc nomen effectum est, ab isto hujus morbi sympto-
mate, quod eundem ferè imprimit dolorem ac spinæ ali-
cujus punctura. *Ventosam* autem exinde forte nuncupa-
runt, quoniam cum inflatione velut conjuncta est. vid.
MANGET. *Biblioth.* supra (§. 27.) citata.

§. 30. Juxta *Artis characteristica* igitur (§. 28-29.) conve-
nientem terminologiam pariter ac usum loquendi frequen-
tiorè *cariei* terminum retinendum esse, ex allatis §. (28-29.)
abunde patescit.

§. 31. *Caries* itaque (§. 30.) strictius dicta, quatenus nem-
pe excludit aliam qualemcunque inanimatorum *cariem* (§. 28.)
non est aliud, quàm corruptio partium durarum corporis
animati ulcerosa, brevius: *ulcus partium durarum.*

§. 32. Non jam vacat, in eam excurrere explicationem, quæ PRÆSES singularem illam corruptionis purulentæ ab ulcere differentiam, & in theoria, & in praxi chirurgica, observatu aded utilem atque necessariam, inculcare solet. Suffecerit hic adnotasse *ulcerosam* & *cariosam* corruptionem essentialiter nequaquam & vix sede suâ differre. Unde CEL. HEISTER. in *Chirurg.* sua majori P. I. L. V. C. VIII. §. II. rectè inquit, *cariam quoddam velut ossium ulcus esse*, licet cum modò laudato Autore non planè consentire possim, quando l. c. mox dicit, *ejusmodi ulcus glutinatum factò prius abscessu reverti*. Abscessus enim non cadit in duriores partes, ubi nullum pus efformatur veri nominis tale.

§. 33. *Caries* proinde (§. 32.) germanice aptè nuncupatur: ein Geschwür der harten Theile, ulcus partium durarum, incompletè enim diceretur: ein Bein-Geschwür, ulcus ossium, quoniam quoque cadit in cartilagineas ideoque rectè dispescitur in *cariam ossium*, & in *cariam cartilagineum*. Ita verò exprimitur ipsâ jam denominatione, quod est de essentia hujus morbi.

§. 34. Hanc (§. 33.) data (§. 31.) brevior *carii* definitio satis superque innuit. *Ulcus* est ejusmodi corruptio serosolymphatica, quæ ipsas partes solidas in consensum trahit eroditque, sive itaque in durioribus, sive in mollioribus, exstiterit. Inde dividitur in *ulcus strictius dictum*, quod infidet partibus mollioribus, si non planè, maximâ tamen parte, exsanguibus & *cariam*, quæ est ulcus durarum partium, ubi vel nullus sanguis vel parum huius laticis rubicundi concur.

currit. Ita vero profectò planè peculiaris indolis suboritur corruptio, quàm alia, aliò quoque modò, consideranda & tractanda.

§. 35. *Caries*, seu (§. 31.) partium durarum ulcerosa corruptio vel ab interiori extrorsùm vel introrsùm ab exteriori harum partium substantia procedit. Cujus varietatis fundamentò nititur ejus *divisio* in *cariam internam & externam*, seu in *cariam strictissimè* dictam et *spinam ventosam* (§. 29.). Notiones ex antecedentibus facile suppleuntur. Mitto alias *caries varietates* aliunde petendas, nec ad scopum præsentem pertinentes.

§. 36. Ex adductis (§. 35.) enim jam judicatu est facillimum quali laboraverit *cariè* ægra nostra de qua hic (§. 26.) dispicitur. Exesa nempe est ejus tibia à *cariè externa* s. *cariè strictius dicta*. Talem nec *internam*, s. *spinam ventosam*, in illa fuisse, omnia in historia hujus morbi dicta docent uberrimè, tam antecedentia, quàm concomitantia & consequentia. Causæ manifestæ aderant externæ (§. 11. 12. 13.), refrigerationem excipiebat erysipelas, inflammatio hæc suffocata profundiora petebat & à superficie ad partes cui subjectas progrediebatur, hæ abibant in corruptionem, corruptio hæc descendebat ad tibiam usque hancque unà inficiebat. Hæc igitur morborum successione huic tibiæ extus inferebatur *caries*.

§. 37. Idem (§. 36.) docet ipsa celerior hujus morbi invasio (§. 14.), conducet ejusdem curatio, maximè adeo prompta (§. 17.). Lentiùs accedit & longè tardiori progressu sese manifestat *spina ventosa*. Hæc etiam vel nunquam curationem admit-

admittit, vel sane longè tardiozem. Taceo nullam hîc ab initio adhibitam fuisse, quâ ejusmodi profundum malum potuisset removeri.

§. 38. Objici quidem posset, feminam, de qua agitur, valde tamen cacochymicam fuisse juxta indicata (§. 10.). Verùm enim verò primo non tali laboravit dyscrasia humorum (§. 11.), quæ tantum ingenerare potuisset malum, deinde repugnant ipsa modo allata (§. 36. 37.).

§. 39. *Nosologica* (§. 26.) addo nunc *ætiologica* (§. 24.) considerationem *caviei præsentis*, præsentis repeto, ex indicato (§. 28.) sine nec extra hoc individuum considerata inque aliis aliis modis multis, possibilis.

§. 40. En! itaque (§. 39.) mali hujus causas, harumque causarum seriem, quâ se invicem excipiebant. In femina hac menses serius, quàm convenit, erumpebant, erumpentes erant anomali (§. 10.). Eorum ataxia inducebat humorum dyscrasiam, proclivitatem inde majorem ad erysipelaceas inflammationes. Accedebant tempestatis injuriæ (§. 11.), ær humido frigidus, ejusmodi subjectis præsertim infensus. Huic exposita virago corripiebatur erysipelate, ad pedem determinatò & statim cum atrocioribus conjunctò doloribus, quorum causa-concurrentes erant præfens dyscrasia humorum, quai proculdubio acredinem jam conceperant. Dolorifica hæc pathemata in majorem motum ciebant sensiles partes, hac irritatione accelerabatur major humorum affluxus, hoc concitatò ingruerat humorum in pede adfecto oppletio atque flagnatio.

§. 41.

§. 41. Sub hoc (§. 40.) itaque causarum concursu natura hæcenus sibi relicta jam satis periclitabatur. Verùm suis malis non contenti mortales sibi meritis plura plerumque accersere & mala malis augere adlaborant in præpostera sanitatis cura. Hinc in ætiologiis nostris medicis præter reliquas morborum causas præcipuum sibi vindicant locum perversa ista atque frivola tentamina, quibus, vel ipsi ægri, vel adstantes, vel alii *verum medicarum expertes, nefandâ audaciâ morbos sibi sumunt curandos, quos, quidve circa illos agendum, non minùs ignorant, ac simia ista quadrupes ad bipedis res fraudesque socia ex communi fori theatro medicaminum dispensatrix.*

§. 42. Quàm infelici conatu fiant hæc talia (§. 41.) objectum docet exemplum. Primum, ut assolet, auxilium à medio petebant, ut ajunt, domestico (§. 12.)- Innocuum illud videri posset. Nec negaverim sine damno idem interdum adplicari. Verùm quæ unâ vice innocua sunt, aliâ sæpe evadunt nocentissima. Commune hoc est fatum mediorum domestico- rum, aliàs in se non planè spernendorum sed justò tempore & locò non adplicatorum. Indicatum medicamentum ad supprimendam, quæ hîc potiùs promoveri debuisset, transpirationem adeoque ita suffocandam hanc atrocio- rem & profundio- rem inflammationem haud parum profecto contulit. Quid, quæso, non nocebunt alii vulgares ejusmodi pulve- res plura alia obstruentia & adstringentia continentes? Quid officinalis iste quoque *pulvis, erysipelatos* MYNSICHTI in no- stra pharmacopœa inscriptus præscriptusque?

§. 43. Si quando domestica, vel nil juvant, vel morbos pe-

C

jores

jores reddunt, miseri, quàm *Medicis & Chirurgis, veri nominis talibus, Medicis & Chirurgis* in republica, *vel ordinariis, vel extraordinariis*, circumforaneos vocamus posteriores, prioribus haud inferiores, aliisque morborum artificibus, suam committere malunt salutem. Nec, quod mirandum, non plebis solius hi sunt mores, sed & eorum haud rarò, qui ultra plebem sapere volunt & videntur sapere. Mitius ergo sentiendum est de quæsto abægra nostra apud alios auxilio, ut ut dolenda sint fata plebis, quæ ad hos istosve infelices artifices centenis vicibus prius confugit, quàm unâ ad artis peritum. Tali, si voluisset, uti potuisset, præsens morbosâ. Sed justo ferius (§. 15.) illius implorabat auxilium nec prius, quàm derelicta demum à domesticis non solum mediis sed & à chirurgis suis, spe omni ad irritum cadente, malò ad extrema deductò, pede ferè planè deperditò, ad ossa usque consumptò, erosò, diffractò denique (§. 12. 14.).

§. 44. Accipe reliquum (§. 42.) morbi præsentis progressum artificialem, in hujus ætiologia observandum (§. 41). Præcipuæ *cause* hujus mali *artificiales* omnino in duorum istorum Chirurgastrorum medicationibus quaerendæ sunt. Primus & secundus (§. 13.) eundem errabant errorem, epithemata sua humida applicando vixque aliud quid agendo. Plura enim & longe alia gravior hic morbus postulabat auxilia. Hæc ignorabant, illa damnosè adplicabant, saltem ab initio. Utroque modò peccabant, posteriori autem magis, quàm priori. Quantumvis enim ex ignorantia utrumque factum esse, non dubitem, *ignorantia tamen vincibilis culpa*

pa

pa non vacat. Quin - imò ne malariam quidem omnem abesse judico ab ejusmodi frivolis conamiribus. Quis enim crediderit, tantam ejusmodi humunculorum esse stupiditatem, ut suam plane ignovent ignovantiam, nec intelligant, se non intelligere, quæ ad hosce debite tractandos morbos requiruntur & impune tamen haud fieri posse experimenta per mortes.

§. 45. Ceterum vulgaria ista (§. 44.) humectantia neutiquam in talibus convenire inflammationibus, omnes oculatioribus compertum habent Practici & in suis ubique docent scriptis. Id jam fufius probare, ad præsentem non spectat finem. Suffecerit instar omnium hic allegasse CEL. SAM. SCHARSCHMIDIUM, qui in *Instit. studii Medico-chirurgici P. III. Sect. C. II. §. 3. n. 1. p. m. 573.* de nocua humectantium in erysipelate operatione hoc addit monitum: Ubrigens hat man sich zu hüten vor allen nassen Medicamenten, dann durch die Nässe werden die Theile relaxiret, derweil kan keine Zertheilung geschehen, sondern es folgen Geschwüre. Id quod accidit in præsentia ægra.

§. 46. Quam ineptè porro circa pedis hujus ulcero-fistuloso-cariofi fracturam res suas egerit Chirurgus iste secundus (§.13.) qui de complicato statu morbofo nil sollicitus fracturam hanc vulgari modò tractari & conglutinari iterum posse imaginabatur. Proh turpem ignorantiam! Proh! scelerosa conamina! Ad hæc nil proficit vel optimus deligationis apparatus. Nil hîc valent ferulæ, nil fasciæ vel octodecim capitibus instructæ. Id potius agendum est, ut ita fracta ossa

diffringantur ultrà , ut effringantur corrupta , nulla arte amplius consolidanda. Quod recte judicavit tertius chirurgus (§. 16).

§. 47. Ita vero (§. 46.) penultimus chirurgus, si non ignorantia & erroris, irriti tamen tentaminis sui, conscius, nojens volens tandem inopiã suã coactus, admittere debebat Medici præsidium (§. 15), quò miseram hanc & tamdiu incongruã arte divexatam feminam hæctenus carere oportebat, ex dictorum Chirurgastrorum potius, ut ominor, quàm ex propria culpa. Ejusmodi enim artifices solitò more, nemini non facile obviò sine & quòvis modò detrectant Medici præsentiam, donec omnia in summis versantur angustiis, sub quibus demum effugium quærunt, re quasi bene gestã, ne mali, quod incongruã medicatione suã irremedicabile reddiderunt, mortisque pedissequæ, autores videantur, vel, si videntur, ne, videantur esse soli, ita simul recedente culpã in Medicum eumque sæpe artis peritum, ni is quidem probe prospexerit famæ suæ. Quam igitur difficile suam tuebuntur famam, quàm longè aberit, ut ejusmodi effugiant oppropria, ii Phycorum, qui ipsimet rudes sunt in rebus chirurgicis & ipsis chirurgastris istis usque dolosis imperitiores.

§. 48. Sed hæc (§. 47.) transeant cum ceteris erroribus. Dispiciamus quo consultum fuerit modò pedi, quem ob oculos habemus, carioso ipsò tandem præsentente Medicò. Alia omnino tum temporis ad illius consilia instituebatur mendendi ratio. Cariem is subesse mox intelligebat. Remotò
ita-

itaque frustrâ solius fracturæ causâ adplicatô adparatu chirurgiô vulgari cariosam moliebatur removere corruptionem. Hunc in finem ordinabat adplicationem efficaciorum mediorum remotioni cariei dicarorum, quæ brevitatis causa hic repetere nolo. Atat tempestivè satis intelligebat gravius & profundius hoc esse malum, quam quod istis possit removeri. Totam ferè corruptam esse tibiam recte judicabat. Ecquid tum postea? Desperabat de pedis hujus restitutione, hujus exspes de amputatione ejus cogitabat in qua spes omnis nunc ipsi consistebat: Hanc itaque suadebat, urgebat, sed frustrâ. Femina enim fortè fortunâ & præter omnem expectationem in salutem suam inobediens illam recusabat (§. 15).

§. 49. Videri posset officio suo ita (§. 48.) non ab omni parte satisfecisse laudatum Medicum. Posset inde in discrimen trahi ipsius fama, hic pro merito tuenda. Ecce enim, posset forte quis ipsi opprobare, cur non de ulteriori ope, de corruptæ prius tibiæ, quàm de totius pedis, remotione sollicitus fuit. Ni enim ægra ipsius consilio repugnasset, sin ipsi pes cariosus fuisset resectus, unipes nunc esset & fulcrô munita artificiali incedere deberet, quocum sanè mirè arctans & ridicule tumultuosâ fuisset saltatrix (§. 19.) nec ut jamjam ad labores suos peragendos apra operaria plebeja. Nonne idem cogitare & præstare debuisset auxilium, quo postea restituta est in integrum & quod vel vulgaris iste proposuit præstititque Chirurgus tertius (§. 16)? Nonne ergo hic illum suâ superavit arte & dexteritate?

§. 50. In mitiorem hæc (§. 49.) interpretanda sunt partem, æquius ferendum est iudicium nec adeo captiosum & celebriori inter nos Medico convenientius. In illius honorem hæc ad ista pressius rehero: ossa non solum fracta iterum coalescere, sed & erosa destructaque reiteratâ naturæ operâ renasci, non latebat dexterrimum hunc Physicum. Idem dudum compertum habebat propriâ experienciâ, quam sibi comparavit longâ magnâque praxi satis exercitatus. Nec ipsum fugiebant observationes, quas habemus, notabiliores de tibie aliorumque ossium post insignem eorum destructionem feliciter regenerantium. Ossis autem in totum ferè corrupti & tibie præsertim tantam, quantam hanc fuisse suspicabatur laudatus Medicus, (quanta enim tum temporis actu adfuerit, nostrum non amplius est decernere) tantam, inquam, jacturam reparabilem esse speratu difficile est, observatu rarissimum, ut vix deprehenderis unum alterumque exemplum apud exquisitissimos rariorum observationum scriptores. Inde valde proclive fuit, in præsentî casu omnem abjicere spem hancque totam in totius pedis ponere refectione. Neque igitur objecta dicti chirurgi tertii in promittendo proclivitas, neque illius opera, id in recessu haber, quod suo illum anteponeret Medico. Pollicitationis hujus ratio temeritas potius fuit, quàm scientia. Quod præstitit, ut assolet, ex improvîso accidit.

§. 51. Pergamus in dogmatica allatæ historiæ consideratione (§. 23). Novum intercurrit medicationis intervallum. Dimissio nempe Medicò ægra pristinum (§. 13-15.) revocabat

cabat artificem. Decocta ista incongrua recoquebat & denuo sua applicabat epithemata. Hæc per integrum annum & ultra continuabat prætereaque nihil. Proh! miseram plebeculam, dicamne sui adeo negligentem, an potius neglectam à salutis suæ tutoribus chirurgicis præcipue? Quantâ corruptionis accessione tantò temporis intervallò adauctum hoc malum in pejorem partem detruserit miseram hanc cariosam, conjectu perquam facile est. Epithemata hæcce superficialitè adplicata parùm aut nil juvabant, ad locum affectum neutiquam penetrabant & infectam tibiam serpenti corrosioni relinquebant. Mireris, pedem hunc corruptioni eousquè obnoxium, interea non planè emortuum fuisse, nec à trunco plane decidisse: Mireris, illum nihilo tamen minus in integrum restitutum fuisse. Mireris denique, quàm maxime insperatam fortunam, quò id omne accidebat.

§. 52. En illam (§. 51)! Accedebat inexpectatus pollicitator. Huic promte confidebat, huic nullis ingratiis sese committebat ægra. *Is enim multorum est solennior mos, ut jactabundis & magniloquis pollicitationibus longè promtorem habeant fidem fidentiusque obediant, quàm ad ostentationem non compositis consiliis. Nec raro, quæ peculiaris est providentia, audax ejusmodi empiria superat artem apud innocentius ab hac delictos.* Præterea noviter accersitus hic artifex à femina hac sine ulla recusatione facilem impetrabat veniam, quodcunque secum suscipiendi, pedem à superiori ad inum concidendi ossaque limis, scalpris, cultris, forcipibus, pro lubitu radendi, exterebrandi, diffringendi nec ullis obstantibus

bus

bus doloribus eximendi, rarò inter GERMANOS exemplò, *qui movi sæpius malunt, quàm ferrò tractari, ni hoc quidem quandoquidem admittant, ubi res ipsis ad vestim usque redierit.*

§. 53. Rebus itaque sic (§. 52.) stantibus nominatus heros suam animose adgreditur operationem, nec solùm insignem illam tibiæ portionem 9 - 10. pollices longam & universam ferè tibiam reliquam per fragmenta successivè evellit, superiùs ac inferiùs vix aliquà relictâ ejus portione superstite adhuc sanâ. An de reliquò naturæ subsidiò, annon potius fortunæ favore fretus, id omne executus fuerit, facile est conjicere. Minimum ad exquisitoris artis chirurgicæ regulas non plane & ubique hæc esse peracta, certum est, nec dubitandum, quin ægra hæc breviori & mitiori methodò sanitati potuisset restitui.

§. 54. Utcunque verò hæc (§. 53.) sese habuerint, hoc tamen nomine laudanda est dicti chirurgi sedulitas & medendi ratio, quod funditus extirpare annisus fuerit, quicquid corruptum deprehendebat, (§. 16). Laudabilem quoque curationi finem imponere studebat. Obstaculis ita quomodocunque & vel crassiori operâ remotis suò officio fungi poterat natura levioribus artis defectibus impediri nescia. En ! quâ ratione illa hîc superaverit empiriam.

§. 55. Haud verò empiriam solam sed & artem in hoc casu superstitem (§. 54.) superavit & superasset hanc omnino si vel fuisset exquisitissima. Quî enim hic factum est, ut pes hic suum noviter recuperaverit fulcrum præcipuum, tibiæ os nempe usque deperditum ? ut durior hæc fabrica
intus

intus extusque suis iterum instructa fuerit integumentis vasisque ad nutritionem suam necessariis? ut reliqua compages partium mollium musculosa, membranacea, vasculosa, adeo destructa, ulceribus atque fistulis ubique erosa, iterum succreverit? Nullius artis, solius contra naturæ, hoc est opus. Quid enim hic præstitit, aut alia exercitator manus chirurgica, nil tale exstruere valens, præstare potuisset aliud? si discesseris ab eorum remotione, quæ naturam in suis impediunt operationibus, quibus solis comperunt ejusmodi regenerationes.

§. 56. An vero regenerari quoque potuisset iterum hæc tibia, vel nullâ, vel alterutrâ, numque facilius, vel superiore, vel inferiore, vel mediâ, ejus portione supersite? Distincte ad hæc respondendum erit quæstiones. Ad primam quidem: neutra si superfuisset hujus tibie extremitas, forte plane non amplius, saltem difficillimè, si alterutra tantum, si inferior maximè sola, certe difficilius restitui potuisset. Nullum os in universum plane destructum regenerari posse videtur, saltem nondum ab experientia satis constat. Cessavit forte primigenia virtus formatrix, & quæ ad reiterandam ejusmodi evolutionem superest, in ipsius regenerandi ossis reliquiis quibuscunque adhuc fanis quærenda est. Hoc vero similis habeo. Pro certo enim pronuntiare vix aûsim, quia exempla habemus reiteratæ evolutionis partium, durarum quoque v. gr. unguium, funditus deperditarum. Alterutrâ autem omnino, quàm nullâ & superiore, quàm inferiore, destructâ ejus extremitate omino

D

fior-

fior non potest non esse regeneratio. Impeditior enim est succi officii adscensus, quam descensus & ab utraque, quam alterutrâ tantum parte accedens faciliorem & promptiorem reddit ossificationem. Num verò utrâque alicujus ossis cylindrici emortuâ atque deperditâ extremitate ex relicta intermedia parte illud regeneretur dictu difficilîus est, affirmatu tamen, quam negatu, probabilius.

§. 57. Quæ hujus regenerationis ratio? An hæc illâ primâ ossificatione imperfectior? Ossæ fibræ rigidæ sunt, nec ut aliæ ductiles. Tensæ igitur & humorum retro appellentium ictibus elongatæ succrescere nequeunt. Gelatinæ, quam ossa et cornua exsudant, tanta est visciditas, ut quindecuplum æquè consistere cogat. Hæc elicitâ duriores hæ partes naturales friabiles redduntur. Succus ossis igitur de coagulabilis lymphæ natura est. Hic ex sana adhuc superstitite ossis vitiati parte per patula hujus interstitia continuo exsudans ipsi adhæret & exhalatâ aquâ superfluâ citò valde spiscescit atque in osseam duritiem mutatur. In noviter adglutinata hujus succi massa molliuscula necdum planè indurata à tergo pellens viam sibi parat, hanc permeans non modò debita relinquit interstitia, sed & per hæc ulterius efformando ossi pabulum adducit conveniens. Vasa quoque nutriendo ossi necessaria unà tum irrepere seque molliori adhuc compagi insinuare, ostendunt ita innovata ossa post mortem è cadaveribus educta & præparata, qualia satis curiosa ostendere solet PRÆSES in doctrinis suis osteologicis. Sed eadem quoque ad oculum demonstrant, quam primam, reiteratam, ossificationem minus esse perfectam.

§. 58. Plura defino, sed plura objicis, supersunt. Superfunt, repeto, superfunt, addo, non plura, sed plurima, quæ hanc in rem possent dici. Benè ergo id mones, sed malè objicis. Sæpe sæpius tuam hanc audiivi objectionem. Valde facilis ista est, & omnium facillima, sin quæ objiciamus, non habemus alia. Quis enim unquam dixit scripsitve, cui nil potuisset addi? Equidem mihi meisque non ita cupio. Ipsemet addere, haberem, si vellem, longè plura. Plura autem nolo. Nolo ob finis & temporis rationem. Quid ultra vis? Adquiesce B. L. mecum hîc. Adde, si habes, si placet, si vacat, plura.

§. 59. Ast nullam, porro (§. 58.) addis, hîc video *literaturam*, paucas AUTORUM, qui de hac materia tractarunt, citationes. Hujus lardi farturis turgescere labores academicos, parum est, nec moris amplius, nec valde, nec semper utile, nec ubique est necessarium, nec fuisset hîc maximè. Ne verò plane deficiam hac in re, accipe A UTORES qui de carie lectu digniora habent, præcipuos, seu potiùs ex præcipuis aliquos.

§. 60. Qui ex istis (§. 59.) hâc vice subeunt, hi sunt: CELSUS L. VIII. C. 2. ABRAH. CYPRIANID *Diff. de carie ossium. Ultrajecti 1680.* FRID. HOFFM. *Diff. de carie ossium Hal. 1681.* G. W. WEDELII *Diff. de carie ossium len. 1713.* FRID. GODOFR. HEINTZE *diff. de carie ossium. Grypswald. 1751.* Multa cariei exempla notabiliora refert DRANIUS in *observ. chirurg. in cubito obs. 51. 53. in lumbis obs. 69. post variolas obs. 70. in osse ilei obs. 95.*

in trochantere majore *obs.* 97. in genu *obs.* 102. 103, in tibia *obs.* 104. Exemplum cariei insignioris habet MEECKREN *obs. chirurg. obs.* 66. *Edit. Belg.* uti & *obs.* 69. edit. latin. Aliud videri potest in RUYSHII *observ. Museo anatom. pag.* 94. *ac Thesaur. anat. VIII. . Tab. III.* ubi notabilis pars tibiae fuit deperdita. Satis prolixam hujus mali delineationem SOCIETATI EDINBURGENSI exhibuit ALEX. MONRO, quae legi potest in EXPERIMENTIS & OBSERVATIONIBUS EDENBURGENSIBUS. *Tom. V. artic.* 25. ubi unâ communicavit succinctam hujus morbi historiam ab HIPPOCRATE ad nostra usque tempora deductam. JOH. FRANC. ISEZ *Quaestio medico chirurgica. An caries in extremitatibus ossium vix sanabilis? Resp.* BERN. NICOL. BERTRUND. *Paris* 1748. PETR. ROUSS. DE MONTEBOURG *Quaest. Medico chirurg. An in ossium carie delenda cauterium actuale Resp.* LUDOV. GUILLEM LE MONIER. *Neg. Paris.* 1740.

§. 61. Hi (§. 60.) de carie externa (§.) 61. maxime tractarunt; de interna seu de spina ventosa vid. JOSEPH PANDOLPHINI. *Tractat. de ventositate spinae sevirissimò morbo, revisus, correctus & annotationibus illustratus* à GEORG. ABRAH. MERCLINO *Norimb.* 1674. 12. LUDOV. WALTHERI eines sehr merckwürdigen vorkfalls des Winddorns an einem Mägdelein von 10. Jahren dabey die caries ossium, nach allen seinen Urten, Ursachen, Anfang, Fortgang und übrigen phänomenis, nebst allen Cur-Vortheilen nach heutigen Grundsätzen der Wundarzeny beschrieben. *Leipzig* 1715. 8. PETRI de

de MARCHETTIS *Sylloge observationum medico-chirurgicarum, cum tractatibus tribus de ulceribus & fistulis ani, de ulceribus & fistulis urethrae & de spina ventosa. Petavii. 1664. & 1674. 8. Amstelod. 1665. 12. In germanicam quoque translatae linguam hae observationes evulgatae sunt, Norimberg. 1676. 12. JOH. DAV. PORTII *Tractat. de tumoribus & in specie de Spina ventosa 12. Leoward. 1679. MARC. AUREL. SEVERINUS* sub titulo, *de pædarthrocace* in opere ejus *de abcessibus. Neapoli 1632. & Francofurt. 1643. cum fig. it. Lugd. Balav. 1742. GANTH. CHR. Diff. d. Spina ventosa Kil. 1698. CHR. MICH. ADOLPHI trias dissert. chirurgicarum 1) de spina ventosa 2) de ligaturis dolorificis, 3) de morborum per manuum attritamentam curatione Lips. 1730. JOH. PHILIPP. CHUNII *Diff. d. Pædarthrocace Marp. 1697. JOH. DAN. GOHLII diff. d. Spina ventosa Halæ 1727. HENR. VICT. SCHMIDII Diff. de Pædarthrocace Lugd. Bat. 1721. WILH. HULDERIC. WALDSCHMIDII Diff. d. Spina ventosa; Kil. 1718. CONR. LUDOV. WALTHERI de Spina ventosa, casu admodum raro, explicatio, germanice c. fig. Lips. 1715. G. WOLFG. WEDELIJ *Diff. d. Spina ventosa Jen. 1715. Francof. 1746. JOH. HERM. FURSTENAU Progr. ostendens spinam ventosam per exempla. Rintel. 1748. FRANC. ZIEGLER de Spina ventosa. Rintel. 1741. GE. ERH. HAMBERGERI diff. de Spina ventosa. Jen 1746. Peculiarem quoque curationem spinæ ventosæ recenset DR. SCHLICHTING in TRANSACT. PHILOS. Num. 466. §. 10. Ceterum novum hunc esse morbum, statuebat DN. PEFIT (*Cbirurgus*) juxta Comm-****

D 3

A.

A. R. S. 1732. p. 311. seq. Eum vero postea refutabat Autor libelli: *Dissert. en forme des lettres au sujet des ouvrages de l'Auteur sur les maladies des os.* Autor vero hujus scripti, quod certum habeo, fuit FRANCISCUS JOHAN. HUNAULD.

§. 62. His (§. 606.) adde, si placet, omnes eos AUTORES, qui de *morbis ossium* scripserunt, inter quos referendi sunt v. gr. ex veteribus PETR. PAAW, qui edidit *commentaria in HIPPOCRATEM de capitis vulneribus cum explanationibus in aliquot capita Libri VIII. CORN. CELSI* ubi de ossium morbis agit. 4. *Lugd. Bat.* 1616. Ex recentioribus JOSEPH. COURTIAL *observations anatomiques sur les os & sur leurs maladies* 8 *Paris.* 1705. HENR. MEIBOMII *Exerc. d. ossium constitutione naturali & p. n.* Helmst. 1658. *Mr. Petit* (Chirurgi) *l'art de guerir les maladies des os.* à *Paris* 1705. edit. 1. EJUDEM *traité des maladies des os, dans lequel on a représenté les appareils, & les machines qui conviennent à leur guérison* 2. *Tom. 8. ibid.* 1723. Edit. 2. longe auctior & emendatior. Præcipuum sibi locum hic sibi vindicat JOH. CHRISTOPH. HEYNE *de præcipuis ossium morbis.* *Amstelod.* 1705. c. fig. 8. qui Autor egregiè egit de generatione & causis cariei teste ILL. HEISTERO *in Chir. maj.* edit. noviss. P. 1. L. IV. C. VIII. & §. VI. (a) Palmam ramen huic præripuit, quem in catalogo HEISTERIANO nondum citatum lego, Mr. DU VERNEY in tractatu duobus tomis divulgato sub titulo: *Traité des maladies* par Mr. DU VERNEY *Docteur en Medecine, ancien Professeur d'Anatomic*

anatomie & de chirurgie aujordin Royal, & membre de l'Academie Royale des sciences à Paris 1751.

§. 63. Si denique ne his (§. 60.-62.) quidem omnibus subsistere tibi placuerit, perge evolvere alios quoque. Adi Scriptores chirurgicos, quos habere potes, omnes reliquos, qui integra scripserunt Chirurgiæ systemata, & proinde egerunt omnino etiam de morbis ossium, de carie &c. Confule illum, sine controversia illustrem, triumviratum, quem constituunt HIPPOCRATES, CLAUD. GALENUS PAUL. ÆGINETA. Subjunge GRÆCIS hæc è LATINIS CORN: CELSUM, ex ARABIBUS ALBU. CASAM ex LATINO - BARBARIS præ reliquis GUIDONEM DE CAVLIACO & JOHANN: DE VIGO. Subiunge his PARACELSI *chirurgiam magnam*. Ex GALLIS STAPH: GOURMELENUM, AMBROS: PARÆUM, ex ITALIS GABR: FOLLOPIUM, ANDR: à cruce, HIERON: FABR: AB AQUA-PENDENTE & VIDUM VIDIUM, *junioem*. Ex GERMANIS ANDR. VESALIUM. Progredere ab hujus decimi sexti ad septimi post decimum seculum Autores chirurgicos PARMAM PEC CETIUM, CORTESIUM, SEVERINUM DE MARCHETTIS, JESSENIUM, FIENUM, HILDANUM, SCULTETUM, VAN HORNE, SOLINGEN, alios. Accerse ex recentissimis PETR. DIONIS GUILMAUQUEST, DE LA MOLTE, JAC. CROISANT, GARANGEOT, HENRY le DRAN,

DRAN, SAVIARDUM, CHABERTUM. GAL-
 LIS hŭce adde ex ITALIS PHIL. MASIERIUM,
 SEBAST. MELLI; è GERMANIS MATTHÆUM
 PURMANNUM, JOH. PALFYN, JOH. DE GOR-
 TER, & denique exercitatissimos Chirurgiæ Professores
 LAUR. HEISTERUM atque JOH. ZACH. PLAT-
 NERUM: Sin *alphabetaria* mavis refugia & ultra *vocabularia*
 non sapis, evolve *lexicographos* v. gr. FRID. MULLERI
Lexicon vel gründliche Erklärung *W E H T Z E H E N T A U*
SEN Dmediciniſcher Nahmen. Francof. ad Mœnum 1661.
 fol. JOH. BAPT. COLLARD DE LA DUC QUERIE *Lexi-*
con medicum universale etymologicum & philologicum in quo unde-
 cies mille vocabula enucleantur. In ſcriniis adhuc latere hoc
 Manuscriptum dolet KESTNERUS, ſed forte non amplius
 latet plane, forte ſub aliorum nominibus ut alia & hoc pro-
 diit *vocabularium*. Vellem, ſi poſſem ſine opprobrio, citare
 conſimilia; ſed parcendum ſæpe eſt quibusdam. Mirro ergo ali-
 bi forte apertius dicendos ejuſmodi HOMINES ALPHABE-
 TARIOS. Quære jam citatos in KESTNERI *Bibliotheca*
medica P. II. C. VIII. ſ. l. l. I. & in LAUR. HEIST.
Bibliotheca chirurgica, & videbis nominatorum AUCTO-
 RUM ſcripta, horumque ſcriptorum editiones, has ſume
 ex tuis vel aliorum ſcriniis, jam ſingulorum librorum per-
 quire indices, ad hos evolve textus de *carie*, & ubique
 invenies, quos poſſis citare Autores & citare unum eun-
 demque Autorem plus unâ vice & pluribus in paginis, ſic-
 que quorundam more *citarionibus*, ſi non omnes, multas
 tamen, paginas ita replere, ut in multis vix opus habeas
 unam alteramve lineolam de tuis addere. Hem! quàm facile
 ſit ejuſmodi edere literaturæ ſpecimina.

TANTUM.

NOBLISSIMO DOCTISSIMOQUE DOMINO
 CANDIDATO,
 FAUTORI & AMICO ÆSTUMATISSIMO
 S. P. D.
 PRÆSES.

Rariora morborum exempla ob ipsam suam raritatem dicam ne? an potius ob incuriam, vel memoriam nostram adeo labilem, raro debitam attentionem & proinde non minus raro paratam deprehendere medelam, haud rara loquitur experientia. Ex hac itaque ratione morbos rariores notatu esse digniores, nemo ibit inficias. Rarius, cariei huiusque remotionis esse exemplum, de quo communicando sollicitus fuisti, NOBILISSIME DN. CANDIDATE! tam *Ephemerides Naturæ Curiosorum*, aliàs completissimæ, quàm *Systemata* majoris nominis virorum *chirurgica*, vel vastissima, luculenter evincunt, utpote in quibus vel frustra planè quæseris, vel difficilè deprehenderis, tanti momenti exempla. Hunc defectum vel ipsa testatur recentissimæ limæ chirurgia HEISTERIANA, ceteroquin amplissima omnique laude quàm dignissima. Allegantur quidem in ejus P. I. L. V. C. IX. quædam ex aliis exempla notabiliora, nullibi verò expressius docetur, tantam & integrorum fere majorum ossium jacturam posse restitui. Quid? quod l. c. Sphus XVI. ita infit: *Quod si igitur carie gravius erosum os aliquod fuerit, vel si ad articulum aliquem, genu videlicet, pedis atque manus, vitium illud transierit, miserum, sed unicum, auxilium est. . . membrum vitiatum, aut corruptum rescindere. . . At tamen quando in majoribus ossibus non totum os, sed pars tantummodo aliqua ejus exterior, sive lateralis, corruptum est, ut . . . tibia. . . non mox totum membrum . . . auferendum est. Sed in nostro exemplo carie gravius & ad articulum usque erosa est tibia nec tantummodo aliqua ejus pars exterior, sive lateralis, verum*

re

re integra duas inter extremitates media. Ita dies diem docet. Nec, quod hinc moneo, famæ tanti Chirurgiæ Professoris, inter *Germanos* facile principis, aliquid detrahit. In doctrinæ nostræ incrementum hac in causa puellæ nostræ exemplo quam maximè addi merentur. consimilia fere exempla, quæ solertissima dexterrimaque SOCIETAS EDINBURGENSIS, in publicos usus nata, communicavit. *Tom. I. No. 23. & Tom. V. No. 25. p. m. 485.* edit. germ. & ibid. No. 41. Omnia heic citata exempla, non solum ob notabilem ossis alicujus jacturam restitutam, sed & ob ipsius mali sedem, huc quadrant. In primo nempe tota tibiæ pars media, in secundo portio ejus pollices transversos longa, in tertio notabilior pars per fragmenta, in quarto integra adeo tibia, consumpta, emota & recuperata fuit. Discamus hinc exemplis, NOBILISSIME DOMINE CANDIDATE! discant istis nobiscum, quos veneramur & amamus, commilitones nostri. Intelligamus inde omnia ad artis nostræ regulas sollicitius, quam aïsolet, tentanda priùs esse, quàm ad amputationes, ad alia extrema, progrediamur. Aliquid menti nostræ imprimamus, quanta ista sunt, quæ nescimus & quanti momenti illud HIPPOCRATICUM: *Ars longa, vita brevis.* Hoc indies magis experieris in futura TUA Praxi, quam proximè sub auspiciis EXCELLENTISSIMI DEXTERRIMI atque EXPERIENTISSIMI PATRIS TUI adgredieris. Sub hac supple, quæ deficiunt. Deficiunt autem, & mihi, & TIBI, multa sanè. Nullus enim studiorum nostrorum datur finis. Perge ea, quæ frequentasti prælectiones nostras ducas, sedulitate, frequentare ægros quoque, qui TUÆ sese committent curæ. Præbe TE ad omnia, quæ eorum postulat salus, attentum. Utere sub hac attentione OPTIMI PATRIS TUI consiliis. Si quæ habebis, si quæ habebitis, ad artis incrementum spectantia notatuque digniora, ut mutuis officiis ista communicetis nobis, communicetis publico, oro rogoque, & privato, & publico nomine. Hinc TE TUOSQUE valere atque ab omni parte quàm beatissimos esse jubet scique de meliori commendat nominis BROTBECKIANI observantissimus.

è Museo d. 22. May. 1756.

191 A 6560

ULB Halle

3

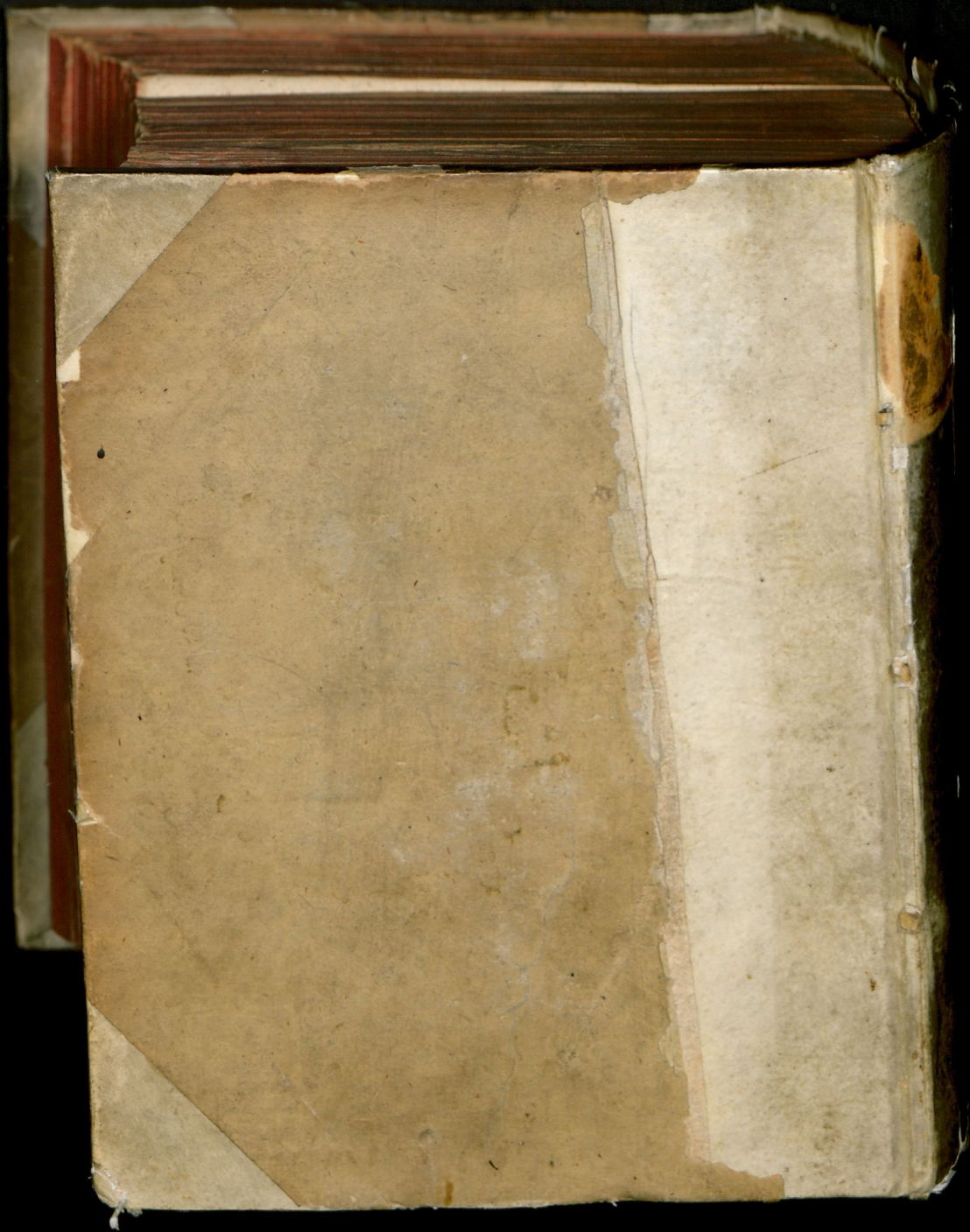
001 853 198

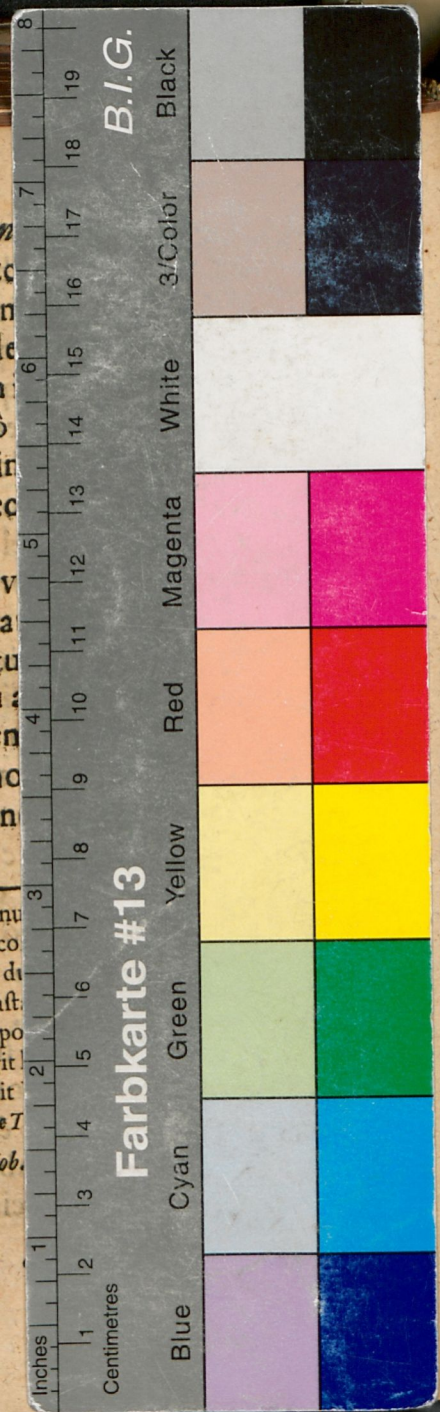

56.

1917

713.
C A R I E
CONSVMTAE TIBIAE
NOTABILIS IACTVRA,

SVB
FELICIORI EMPIRIA, NATVRAE
MAXIME BENEFICIO, RESTITVTA,
CVIVS
EMPIRIA NATVRA IMPR.
CONSIDERATIONEM MEDICAM HISTORICO-DOGOMATICAM,

P R A E S I D E
GEORG. FRIDER. SIGWART
PHILOSOPHIAE ET MEDIC. DOCT. CHIRVVG.
ET ANATOM. PROF. PVBL. ORDINAR.
FACVLTATIS MEDIC. SENIORE
ET DECANO,

PRO GRADV DOCTORIS RITE CAPESSENDO
SPECIMINIS LOCO EXHIBVIT

A V T O R
AVGVST. THEODORVS BROTBECK,
HEIDENHEIMENSIS,

DIE MAII ANNO MDCCLVI.

TVBINGAE,
LITERIS SCHRAMMIANIS.